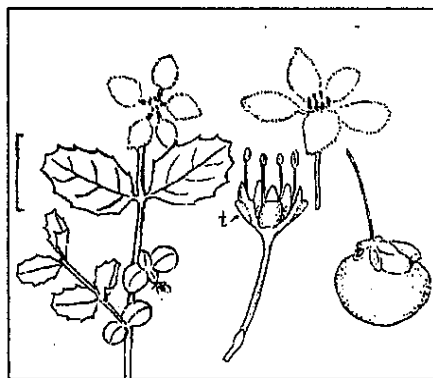

MALPIGHIACEAE : họ Kim đồng

Malpighiaceae:

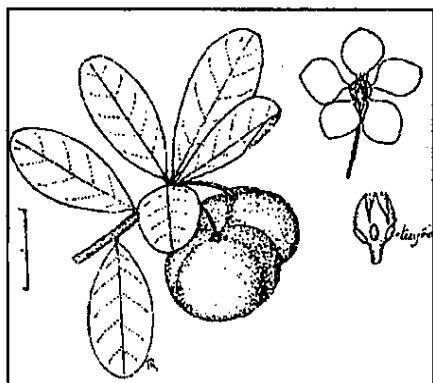
4856 - *Malpighia coccigera* L.. Cùm-ria, Măngrô.

Tiểu mộc cao 1-2 m. Lá có phiến dày cứng, xanh đậm, không lông, bìa có răng bén; cuống có lá bọc nhỏ. Hoa 1-2 ở nách lá, trắng hay hơi hồng; dài có 6-10 tuyến; cánh hoa có rộng dài 2-4 mm, bìa có rìa lông; vòi nhụy 2. Quả hạch cứng. $n = 10$.

Gốc T.-Mỹ; Tr làm kiếng, trông giống Cùm-rum, *Ehretia buxifolia*; I-XII.

Ornamental.

4857 - *Malpighia glabra* L.. Sori vương; Barbados Cherry; Cerisier des Antilles, Cerises carrée.

Tiểu mộc thành bụi; nhánh xám đậm với bích hầu nhỏ. Lá có phiến không lông, bìa nguyên, dài 5-7 cm. Hoa ở nách lá, huồng; đài có 5 tuyến to; cánh hoa có cọng dài; tiểu nhụy 10; vòi nhụy 3. Quả hạch cứng gạch tôm hay đỏ; nạc chua chua; nhân 3, không mấy cứng. $n = 10$.

Trái chứa rất nhiều vitamin C (đến 4 g/100 nạc), gốc T.-Mỹ; I-XII.

Cultivated.

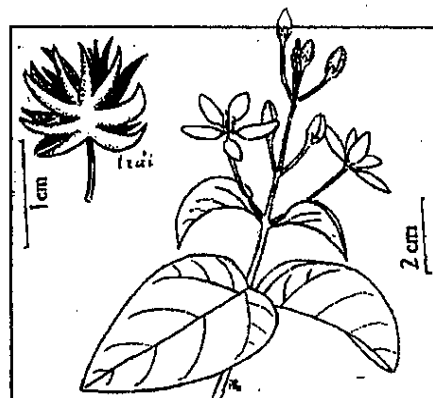

4817 - *Galphimia gracilis* Bartl.. Cây Kim đồng.

Tiểu mộc cao 0,5-1 m. Lá có phiến không lông, xanh dợt, có 2 tuyến ở đáy; cuống có lá bé nhỏ. Chùm-tụ tán ở chót nhánh; hoa vàng tươi; đài do 5 lá đài không tuyến; cánh hoa 5, vàng, có cọng dài; tiểu nhụy 10, chỉ vàng rồi đỏ; vòi nhụy 3, rời nhau. Quả hạch cứng to 5 mm.

Tr vì phá hoa đẹp; I-XII. Hoa làm chắc vi huyết quản (hoạt tinh P) Gốc Mexico.

Ornamental (*Thryallis glauca* (Cav.) O.Ktze).

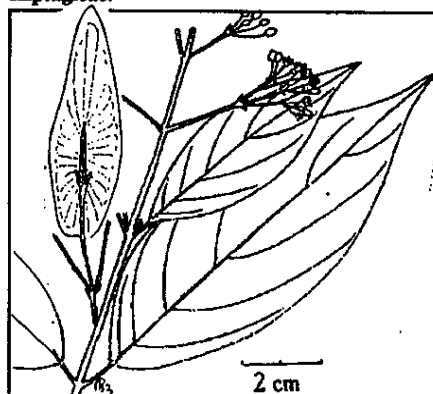
4818 - *Tristellateia australasiae* A. Rich.. Dây Kim đồng; Maiden's Jealousy.

Dây leo tảo hướng. Lá có phiến dày, không lông, có 2 tuyến ở đáy; cuống có 2 lá bé nhỏ, cao 1 mm. Chùm-tụ tán mang hoa vàng tươi; lá đài 5, không tuyến, cánh hoa 5, có cuống; tiểu nhụy 10, vàng rồi đỏ. Trái có 8 cánh.

Tr vì phá hoa đẹp; IX-III.

Ornamental.

Hiptagieae:

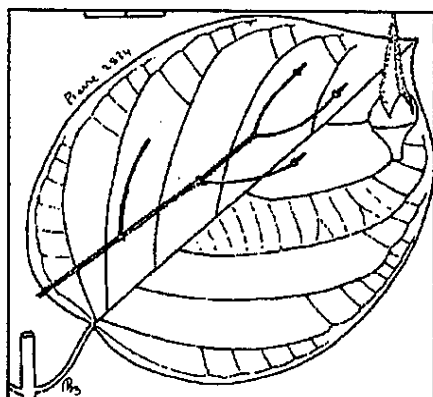

4819 - *Aspidopterys glabrifolia* J. Ar. Các dục lá không-lông

Tiểu mộc leo; nhánh non đầy lông vàng. Lá có phiến dày, không lông, dài đến 8 cm, chót nhọn, đáy tù, gân-phụ 5 cặp; cuống 0,7-1 cm. Chùm-tútán dài hay ngắn hơn lá, ở nách lá hay ngọn nhánh, có lông sét, nhánh mang tán-phòng 6-12 hoa; lá đài 5, cao 1 mm; tiểu nhụy 10. Trái có cánh mỏng, nâu, hình khiên, cao 4 cm, không cánh lung.

Lào cai.

Sarmentous; branches yellow tomentose; limb glabrous; samara 4 cm long.

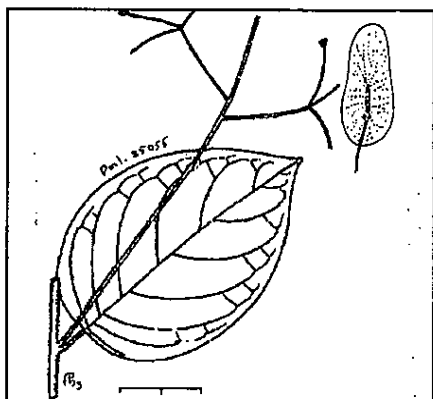

4820 - *Aspidopterys costulata* Pierre. Các dục có-sống.

Tiểu mộc leo; nhánh có lông hoe. Lá có phiến xoan tròn dài, to 11 x 9 cm, đáy hơi lõm, mặt trên không lông, mặt dưới đầy lông hoe, gân-phụ 5-6 cặp; cuống 2-2,5 cm. Chùm thưa dài 8-14 cm; cộng hoa 18-21 mm, có lông mịn, có đốt 4,5 mm cách đáy. Quả dài 3 cánh, dài 5-5,5 mm. Trái..

Sông bé.

Sarmentous; branches rufous pubescent; limb rufous tomentose beneath.

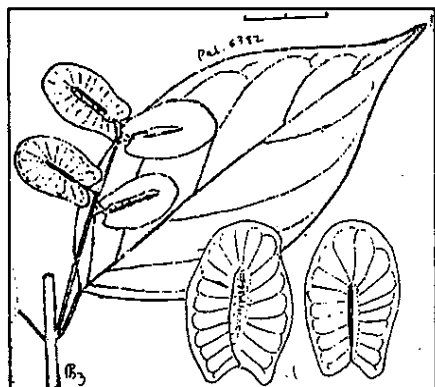

4821 - *Aspidopterys henryi* Hutch. var. *tonkinensis* J. Ar. Các dục Henry.

Tiểu mộc leo dài 5-6 m; thân, mặt dưới lá, cuống đầy lông sét; nhánh già có vỏ nâu tím. Lá có phiến xoan rộng, to 7 x 5 cm, đáy tròn, gân-phụ 7-8 cặp, có lông sét dày mặt dưới hay không lông; cuống 8-15 mm, có lông. Chùm-tútán cao 15-17 cm, có lá ở phần dưới; lá đài cao 1 mm, có lông. Trái có cánh bầu dục to 32 x 14 mm, cộng trái 12-17 mm, có đốt ở 4-7 mm cách đáy.

Lào cai.

Sarmentous; branches, limb beneath ferruginous tomentose; wing of fruit 3,2 cm long.

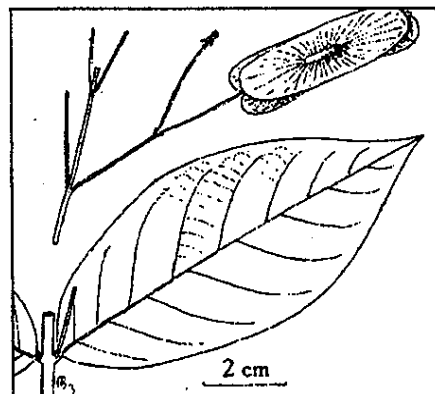

4822 - *Aspidopterys oligoneura* Merr. Các dục ít gân.

Tiểu mộc leo cao; nhánh non có lông vàng, nhánh già đen. Lá có phiến xoan nhọn, dài đến 10 cm, gân-phụ ít, mặt dưới ủng nâu lúc khô; cuống dài 1,5 cm. Chùm-tụ tán 5-20 cm ở nách lá, mảnh nhánh có lông vàng, mang 3 hoa; lá đài 5, cao 2,5 mm; tiểu nhụy 10. Trái có cánh mỏng, vàng vàng, dày lõm, đầu tròn, cao 2,5 cm, cánh lưng cao 2 mm.

Muongthon, Kiengkhe.

Sarmentous; branches yellow pubescent; lateral wings 2,5 cm long, dorsal wing 2 mm high.

4823 - *Aspidopterys sessiliflora* J. Ar. Các dục hoa-không-cọng

Tiểu mộc leo cao 6-7 m; nhánh tròn, lúc non có lông vàng. Lá có phiến dài đến 12 cm, mặt trên không lông, nâu đen lúc khô, mặt dưới có lông trắng trắng, gân-phụ 15-17 cặp; cuống 1-2 mm. Chùm-tụ tán cao 5-7 cm, nhánh tán cùng với 2-8 hoa; lá đài 5, cánh hoa 5, cao 4-5 mm; tiểu nhụy 10. Trái có cánh màu nâu đỏ, bầu dục, hai bìa song song, cao 4,5 cm, không cánh lưng.

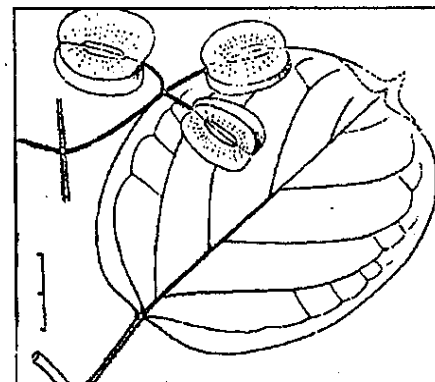
Sarmentous; limb white pubescent beneath; petals 4-5 mm long; wing of fruit red brown, 4.5 cm long.

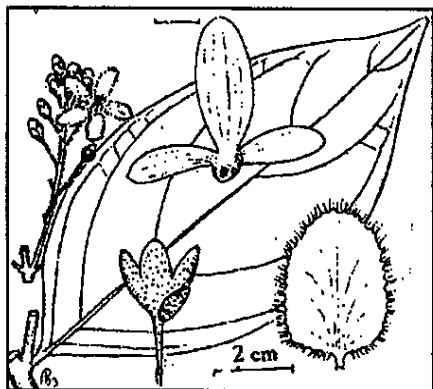
4824 - *Aspidopterys tomentosa* (Bl.) Juss. Các dục lông.

Tiểu mộc leo. Lá có phiến mỏng, dài đến 13 cm, bầu dục với đầu cắt ngang hay hơi lõm, có mũi, mặt trên không lông, mặt dưới có lông tơ, lúc khô óliu, , gân-phụ 4-5 cặp; cuống 2-4 cm. Pháthoa dài hơn 20 cm, thông; hoa trắng; tiểu nhụy 10. Trái có cánh mỏng vuông dài, dài gần cm, rộng 2,3 cm, vàng, cánh lưng cao 5 mm.

Laichâu; 9.

Sarmentous; limb pubescent beneath; flowers white; wing of fruits yellow, cm long (4.

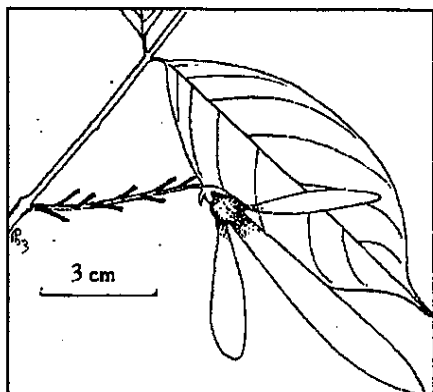

4825 - *Hiptage bengalensis* (L.) King. Màngnhện, Dùiđục Bengal.

Đạimộc leo rất cao; thân to đến 30 cm. Lá có phiến bầu dục, có 2 tuyến ở đáy gân-phụ, mốcmốcmặt dưới. Chùm đầy lông; dài có 1 tuyến to; cánhhoa trắng, phiến tròn hay xoan, ria lông, cọng dài; tiểunhụy 10, 1 to. Dụcquả 3, cánh dài 6 cm. $2n = 54$, $n = 29$.

Rừng luôn luôn xanh N

Big climber; limb glaucous beneath; flowers white; fruits with 6 cm long wing (*H. madablota* Gaertn.).

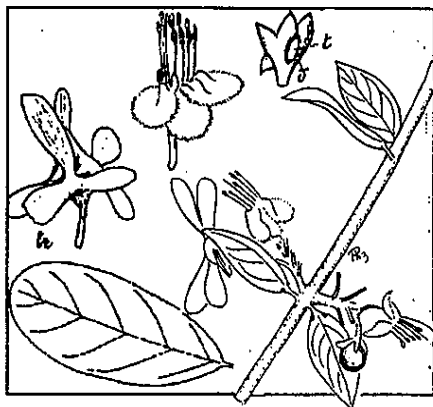

4826 - *Hiptage bengalensis* var. *macroptera* Merr. Màng-nhện, Dùiđục cánh-to.

Tiểumộc đứng. Lá có phiến bầu dục thon, dài đến 13-14 cm, chót có đuôi, lúc khô nâu nâu mặt trên, nâu xám mặt dưới, gân-phụ 5 cặp; cuống 7 mm. Pháthhoa ở phần già của nhánh, cao 4-5 cm; cọng dài 1-2 cm, có lông trắng, có 2 tiêndiệp ở đốt. Trái có 3 cánh, mỏng, vàng thaolao, cánh giữa dài đến 7 cm.

Vùng Hànội.

Erect shrub; limb elliptic; samara with membranous yellowish to 7 cm long wing.

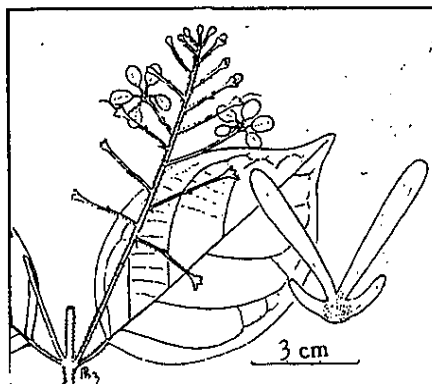

4827 - *Hiptage boniana* P. Dop. Dây Dùiđục Bon.

Tiểumộc leo; nhánh đenden, lúc non có lông sét. Lá da hình, đầu tà hay nhọn, dài, không lông, gân-phụ 4-5 cặp. Chùm ngắn hơn lá, ở nách lá; dài có 1 tuyến; cánhhoa huồng, có ria và lông ở mặt ngoài, cao vào 12 mm; tiểunhụy 10. Dụcquả 3, có lông; cánh to, dài 2-3 cm, rộng 7-9 mm.

Nhatrang.

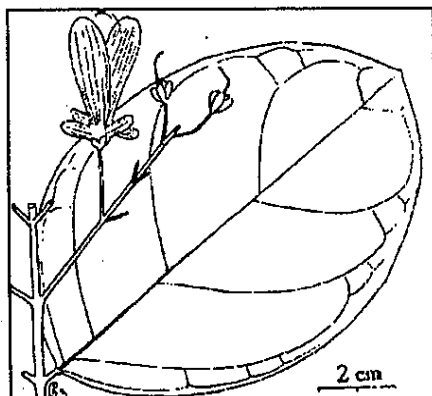
Climber; leaves glabrous; flowers pinkish; wings 2-3 cm long.

4828 - *Hiptage candicans* Hook. f. var. *candicans*.
Dùidục trắng

Tiểumộc leo; nhánh tròn, có lông. Lá có phiến xoan, to 8 x 5 cm, đầu có mũi, đáy tròn, mỏng, mặt trên không lông, mặt dưới như nhung; cuống 12 mm. Chùm cao 10 cm, đầy lông vàng mịn; cọng dài, có 2 tiêndiệp ở giữa; ládài không lông ở mặt trong; tiểunhụy 10. Trái có 3-4 cánh, một hay hai to, hai cạnh nhỏ.

Climber; limb velvety beneath; inflorescence yellow pubescent; samara with long wings.

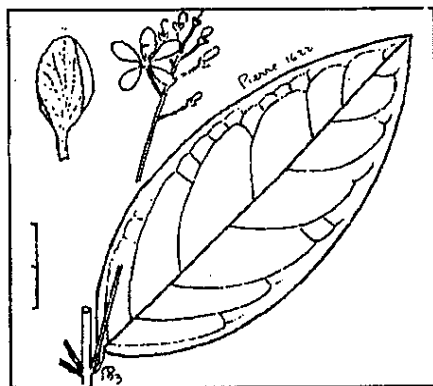

4829 - *Hiptage candicans* var. *latifolia* Nied.
Dùidục lá-rộng.

Tiểumộc leo cao 5 m; nhánh tròn, xám trắng. Lá to; phiến dài 15-18 cm, xoan rộng gần như tròn, tà tròn hai đầu, màu mốcmốc lúc khô, gân-phụ 3-4 cặp; cuống tròn, đầy lông, dài 8 mm. Chùm-tụ tán ở ngọn nhánh, cao 20 cm; cọng hoa dài 1,8 cm, có lông xám vàng; dài có 1 tuyến to; cánhhoa có cọng. Trái có cánh vàng, một to, dài 3 cm, cánh cạnh dài 1,5 cm.

Langhanh, Châuđốc.

Limb broadly ovate, to 18 cm long; wings 3 cm long.

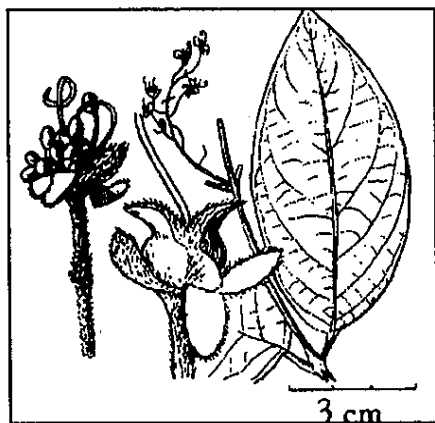

4830 - *Hiptage calycina* Pierre. Dùidục dài.

Dây leo rất cao; nhánh không lông, xám xám. Lá có phiến bầu dục, tà hai đầu, vào 10 x 4,5 cm, gân-phụ 7 cặp, mỏng, không lông, có 2 tuyến ở đáy; cuống dài 6-8 mm. Chùm đầy lông sét, dài; hoa ở phần trên của chùm, có cọng dài 7-8 mm; ládài có tuyến, có lông mịn, trừ ở bìa; cánhhoa dài 1 cm, có lông vàng; tiểunhụy 10; nõansào có lông sét.

Núi Lu, Biênhòa.

Climber; limb glabrous; inflorescence ferruginous pubescent; petals yellow pubescent.

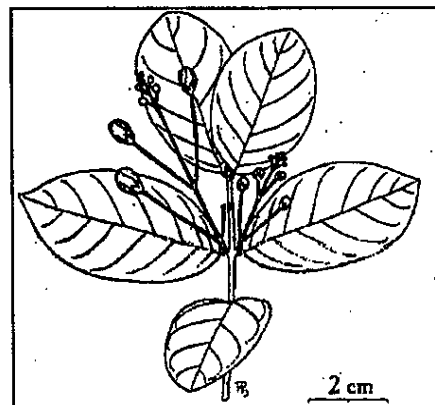

4831 - *Hiptage capillipes* J. Ar. Dùi dục cộng-mảnh.

Tiểu mộc leo cao 3-4 m. Lá không lông, tái ở mặt dưới, bìa nguyên, gân-phụ 8-14 cặp. Chùm ngắn, ít hoa; đài không tuyến, có lông trắng mặt ngoài; cánh hoa trắng, dài 2,7 mm, có ít lông mặt ngoài; tiểu nhụy 10; noãn sào có lông ở nơi ráp của tâm bì. Dực quả 3.

Rừng còi: Phanrang (hình theo J. Arènes).

Climber; leaves glabrous; short racemes; flowers white.

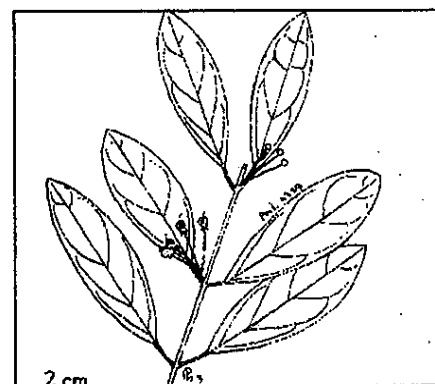

4832 - *Hiptage corymbifera* J. Ar. var. *corymbifera*. Nhanh-heo.

Bụi dày cao 2-5 m; thân to bằng ngón tay; nhánh non tròn, xám trắng. Lá có phiến xoan, dài 4-6 cm, không lông, gân-phụ 8-9 cặp; cuống ngắn, 2-3 mm. Chùm ở nách lá; hoa hương; đài cao 2,5 mm, có 2-5 tuyến; cánh hoa dài 9 mm; tiểu nhụy 10; vòi nhụy cao 1 cm.

Hòn-tre, Nhatrang; III-IV.

Shrub 2-5 m; leaves glabrous; flowers pink; calyx with 2-5 glands.

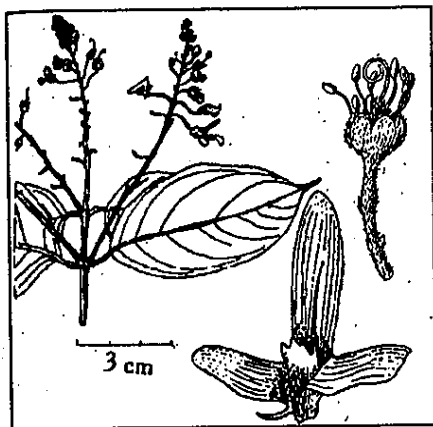

4833 - *Hiptage corymbifera* J. Ar. *lanceolata* J. Ar. Dùi dục thon.

Tiểu mộc cao 3-4 m, thân nhiều từ một gốc; nhánh tròn, vỏ xám trắng. Lá có phiến thon, to 5,5-6,5 x 2 cm, dây hẹp, không lông, mặt dưới tái, gân-phụ 5-6 cặp; cuống 8 mm. Lúc phát hoa, cây rất đẹp; tản phòng ở nách lá; cộng hoa 1,5 cm, có lông mịn; hoa nhỏ, trắng.

Rừng bán-thay-lá: Càná, 200 m; XI-XII.

Shrub 3-4 m high; limb lanceolate, glabrous; flowers pink.

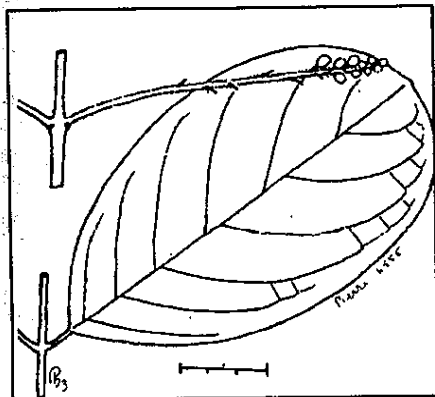

4834 - *Hiptage cuspidata* J. Ar.. Dùi dục có mũi.

Tiểu mộc to, leo cao đến 10 m; nhánh non có lông. Lá có phiến bầu dục, đầu có mũi dài, bìa nguyên, dai, không lông, gân-phụ 8-12 cặp. Chùm đơn ở nách lá, cao 8-18 cm; dài không tuyến, lá đài dày lông mặt ngoài; cánh hoa có lông mặt ngoài; tiểu nhụy 10; noãn sào có lông. Dực quả 3; cánh giữa vàng, lóng, dài 5,5 cm, rộng 1,4 cm, cánh cạnh cao 2,5-3 cm.

Bàna (hình theo J. Arènes).

Climber to 10 m high; limb glabrous; calyx without glands; petals hairy outside; wing of fruit long 5.5 cm.

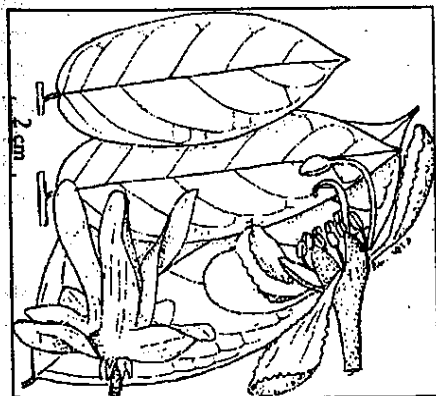

4835 - *Hiptage elliptica* Pierre var. *elliptica*. Dùi dục bầu dục.

Tiểu mộc leo cao; nhánh mảnh, có lông. Lá có phiến bầu dục, to 10 x 5 cm, đầu tròn, đáy tà, gân-phụ 6-7 cặp, dai, gân như không lông, đáy có tuyến; cuống 12 mm. Chùm đơn, cao 10-13 cm, có lông dày; bông hoa 2-3 mm, có đốt; đài có 1 tuyến to, lá đài có lông 2 mặt; cánh hoa có lông 2 mặt, bìa rìa lông; tiểu nhụy 10; tâm bì 3, có lông.

Núi Lu, Biên Hòa; III.

Climber; limb glabrescent; sepals and petals pubescent; calyx with 1 gland. flowers.

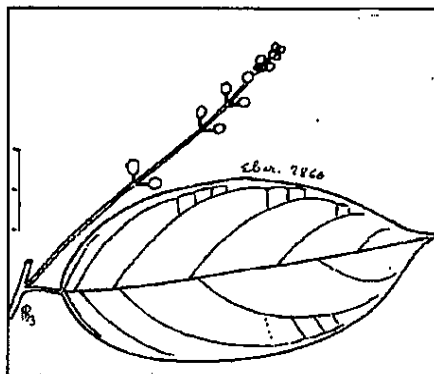

4836 - *Hiptage lucida* Pierre. Dùi dục sáng.

Tiểu mộc trườn, cao; nhánh non có lông. Lá có phiến bầu dục, dài 6-10 cm, dai, không lông, gân-phụ 6-7 cặp; cuống 3-4 mm. Chùm ở chót nhánh và nách lá, dài; đài mang nhiều tuyến nhỏ, có lông; cánh hoa cao 1 cm; tiểu nhụy 10; noãn sào có lông. Dực quả 3; cánh gần bằng nhau, dài 2 cm.

Đồng Nai, Côn Sơn (hình theo Pierre).

Climber; limb glabrous; calyx with numerous small glands; wings of fruit 2 cm long.

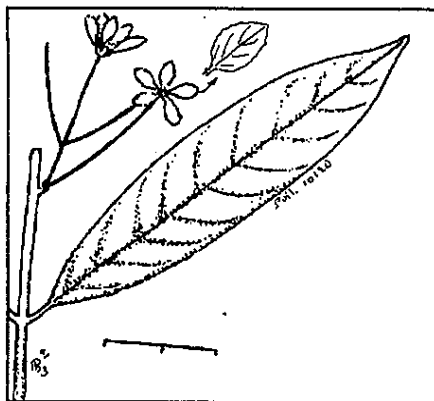

4837 - *Hiptage marginata* J. Ar.. Dùidục bìa.

Tiểu mộc sà, dài đến 30 m; nhánh không lông. Lá có phiến bầu dục, to 9,5 x 4,5 cm mặt trên nâu, láng, không lông, mặt dưới nâu, gân-phụ 8-10 cặp; cuống đen. Chùm đơn, dày lông trắng trắng; cọng 8-9 mm, có đốt ở giữa; lá dài 1,3 mm, có lông dày mặt ngoài; cánh hoa *huồng hay đỏ*, cọng 1 mm, phiến 5 x 2 mm; tiểu nhụy 10; noãn sào có lông dày. Dục quả có lông dày.

Đọc theo sông Bógiang, Bình trị thiên,

Spreading shrub; branches, leave glabrous; inflorescence whitish tomentose; flowers pink or red; samara: tomentose.

4838 - *Hiptage poilanei* J. Ar.. Dùidục Poilane.

Đầm mộc cao 15 m; nhánh trắng, không lông. Lá mọc đối; phiến tròn dài hẹp, to 8,5 x 2 cm, đầu có mũi, đáy tù, không lông, mặt dưới *gaufre vì mạng gân rõ*, gân-phụ 10-15 cặp; cuống 5-6 mm, không lông. Chùm ngắn, 3-5 hoa, gần như không lông hay có lông sét mịn; cọng có đốt ở 1/2 dưới; lá dài 3 mm, có lông sét mặt ngoài; cánh hoa xoan, vào 1 cm, cọng 2-3 mm; noãn sào không lông.

Rừng vào 300 m ở Phanrang: Barâu.

Tree 15 m high; branches, leaves glabrous; limb waffled beneath; petals 1 cm long

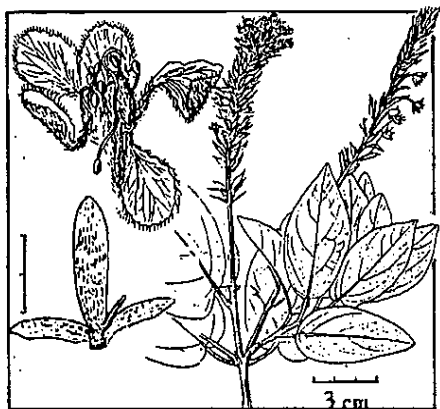

4839 - *Hiptage saigonensis* n. sp. Dùidục Sài Gòn.

Dây *trườn*, dài 3-4 m. Lá có phiến bầu dục dài, to 10,5 x 4,5 cm, mặt trên xám đậm, không lông, mặt dưới có lông nằm thưa, gân-phụ 6 cặp; cuống dài 3-6 mm, to. Chùm có lông mịn; cọng 1 cm; lá dài xanh, không lông mặt trong, có lông mặt ngoài; cánh hoa *màu cánh sen* có rìa lông, cánh hoa trên có bột vàng; noãn sào có lông, vòi nhụy dài. Trái 3, có cánh dài to 4 x 1 cm và hai cánh cạnh.

Thành phố Sài Gòn.

Climber 3-4 m long; limb sparsely pubescent beneath; flowers purplish; wing of fruit to 4 cm long.

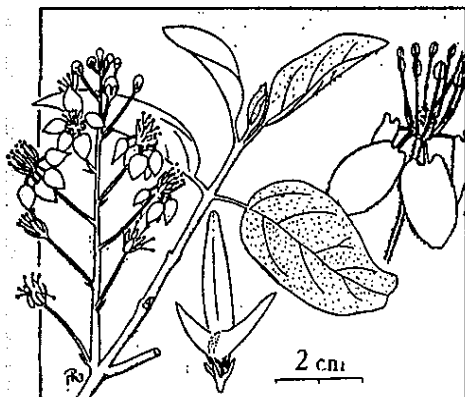

4840 - *Hiptage stellulifera* J. Ar.. Dùi dục hình sao.

Cây trườn, dài 5-7 m; nhánh tròn, vỏ vàng, lúc non dày lông nâu. Lá có phiến bầu dục, mặt dưới có lông dày, dai, gân-phụ 4-6 cặp. Chùm đơn, dày ở nách lá và ngọn nhánh, có lông dày; dài có lông và có 5 tuyến; cánh hoa cao 3,5 mm rìa lông dài; tiểu nhụy 10. Dực quả có cánh dài 4 cm.

(hình theo J. Arènes).

Sarmentous; branches brown tomentose; limb tomentose beneath; racemes dense; calyx with 5 glands; samara to 4 cm long.

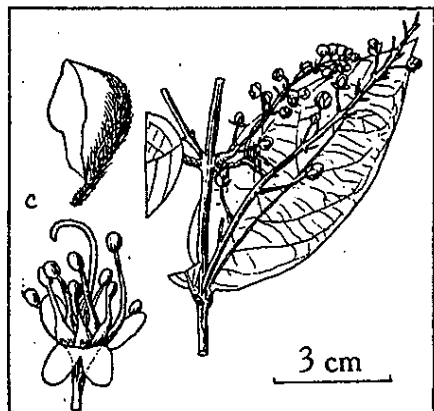

4841 - *Hiptage stellulifera* var. *semiglabra* J. Ar.. Dùi dục nhẵn.

Tiểu mộc đứng hay sà trên đá, dài 2-3 m; nhánh tròn. Lá có phiến xoan rộng, mỏng, có lông thưa 2 mặt, gân-phụ 5 cặp; cuống 1 cm, có lông mịn. Chùm đứng cao 10-15 cm, có lông mịn vàng vàng; lá hoa nhỏ, có lông ở mặt ngoài mà thôi; đài có 2-5 tuyến nhỏ; cánh hoa trắng có rìa lông. Dực quả như trên.

Nhatrang: Caudá, Hòn-tre; IV, 9.

Erect or spreading shrub; leave sparsely pubescent; inflorescence yellowish puberulent

4842 - *Hiptage subglabra* J. Ar.. Dùi dục không lông.

Tiểu mộc leo; nhánh non không lông. Lá có phiến bầu dục thon, dài 9-10 cm, đầu nhọn, dày, dai, không lông, gân-phụ 5-6 cặp; cuống ngắn. Chùm ở nách lá, cao 5-10 cm, ít hoa, ít lông; dài có 2-5 tuyến, mặt ngoài không hay ít lông; cánh hoa trắng, có lông hoe mặt ngoài; tiểu nhụy 10; noãn sào không lông.

Nhatrang (hình theo J. Arènes).

Climber; branches, leaves glabrous; flowers white; ovary glabrous.

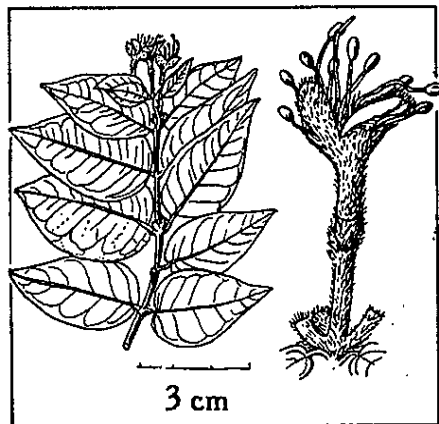

4843 - *Hiptage triacantha* Pierre. Dùidục ba-gai.

Tiểu mộc leo cao; nhánh mảnh, có lông như tơ. Lá có phiến bầu dục tròn dài, không lông, lúc khô denden, hơi mốc mốc. Chùm ở ngọn và nách lá, dài bằng lá, có lông dày trắng; đài có 1 tuyến to; cánh hoa vàng vàng, dài 8-9 mm; tiểu nhụy 8-10. Dục quả 3; cánh dài đo 16 mm, nhọn, hẹp như gai.

Dựa rạch, bình nguyên: Biên Hòa, Bà Rịa, Mộc Hóa, Hà Tiên; VI-IX (hình theo Pierre).

Climber; limb glabrous; calyx with 1 gland; petals yellowish; fruits with thorn-like wings.

4844 - *Hiptage umbellulifera* J. Ar. Dùidục tán.

Tiểu mộc leo cao cỡ 1 m; nhánh non có lông. Lá có phiến xoan, dài 3-5 cm, đầu thon nhọn, đáy tròn hay hơi lõm, dai, cứng, không lông lúc lớn, mặt dưới tái, có 2 tuyến nơi gần của cuống. Hoa thơm mùi Hương, cô độc hay thành tán 3-4 hoa; đài dây lông mặt ngoài, có 1 tuyến to; cánh hoa trắng, có lông mặt ngoài; tiểu nhụy 10; noãn sào đầy lông.

Phan rang vào 300 m; III (hình theo J. Arènes).

Small climber; limb glabrous, with 2 glands at base; flowers white, 1-4 in umbel; calyx with 1 gland.